

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/395

Karar No : 1980/302

ÖZET : Milli Güvenlik Konseyi 7 Sayılı Kararı'nın

4. maddesi kapsamına giren suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yapılan başvurusunun reddi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Fakuk Yüksel

O L A Y : Sanığın Sorumlu Yazı İşleri Müdürü olduğu "Devrimci Gençlik" isimli derginin 19.4.1976 günlü 7 sayılı nüshasında yayınlanan kapak kompozisyonundaki resimler ve ön kapaktaki "Alnını dağ ateşi ile ısıtan, yüzünü kanla yıkayan dostum" dizeleriyle başlayan şiirdeki ifadelerle, devlet güvenlik kuvvetleri tarafından, haklarında suç işledikleri için kovuşturma yapıldığı sırada öldürülen kişilerin faaliyetlerinin övüldüğü, ölenlerin yolunda kan dökülerek ilerleneceğinin belirtildiği, böylece kanunun suç saydığı fiili övmek ve bir suçun işlenişini alenen tahrik etmek fiillerinin işlendiği iddia edilerek Ankara C. Savcılığı'nın 7.7.1976 günlü iddianamesiyle sanığın, eylemine uyan T.C.K.nun 311/3. ve 312. maddelerine göre cezalandırılması istenerek Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Hakimliği'ne kamu davası açılmıştır. Bu mahkemenin görevsizlik kararı üzerine Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde davaya devam edilmiştir.

Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 5.6.1978 gününde, 1977/259-1978/146 sayılı ile; Sanığın, sorumlu yazı işleri müdürü olduğu Devrimci Gençlik Dergisi'nin 7. sayısındaki yazılarla T.C.K.nun 312/1. maddesindeki, 8. sayısında Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının son sözlerinin yayınlandığı yazılarla T.C.K.nun 142/1-4. maddesinde suçu işlediğinden bahisle hükümlülük kararı vermiş, hükmün sanık vekilince temyizi üzerine Yargıtay 9. Ceza Dairesi (Nöbetçi) 22.2.1978 günü, 1978/3308-3089 sayılı ile "T.C.K.nun 312/1-2. maddesi ile ayrı ayrı tayin edilen kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar bakımından, sanık vekilinin 647 sayılı Kanunun 4. maddesinin uygulanmasını kapsar nitelikteki isteği hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmemiş olması, kanuna aykırı ve sanık vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi bozulması" nı kararlaştırmıştır.

Bözme üzerine yapılan yargılama sonunda 28.12.1978 gününde, 1978/254-374 sayılı ile; Sanık hakkında komünizm propagandası yapmak ve kanunun cürüm saydığı fiili övmek suçlarından kamu davası açıldığı, T.C.K.nun 142/1-4-6. maddeleri gereğince verilen hükümlülük kararına ilişkin Temyiz itirazlarının yargıtayca reddedildiği, sanık hakkında duruşmanın T.C.K.nun 312/1-2 maddelerine aykırı davranmaktan dolayı yürütüldüğü, ancak Ankara'da 26.12.1978 günü sıkıyönetim ilan edildiği, sanığa atılı suçun, sıkıyönetim ilânına

.../...

neden olan yaygın şiddet eylemlerine kaynaklık eden suçlardan olduğu, fiilin 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinde yer aldığı ve davaya sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılması gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi, 26.5.1980 günü, 1980/648 sayı ile; Sanığa yüklenen suçun, 1976 ve 1977 yıllarında işlendiği, sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemlerinden olmadığı, davada Adli Yargı yerinin görevli olduğu kanısına varıldığını ileri sürerek görevli yargı yerinin belirlenmesi için Mahkememiz'e başvurmuş ve belge örneklerini gönderip duruşmayı başka bir güne ertelemiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 27.10.1980 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in düzenlediği rapor ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; Toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Çanıoğlu'nun Askeri, Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Nail Yücel'in Adli Yargı yerinin görevli olacağı yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç, 12.9.1980 günü ülke çapında ilan edilen sıkıyönetimden önce Ankara İlinde işlenmiş olup, görev sorununu Milli Güvenlik Konseyi 7 Sayılı Kararı'nın 4. maddesi ve bu maddede sözü geçen 1402 sayılı Yasa hükümlerine göre çözümlenmesi gerekmektedir.

7 Sayılı kararın 4. maddesinin ilk tümcesi, "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağını öngördüğü gibi, ikinci tümcesi de "Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik işlenen tüm suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması hükmünü getirmiştir.

Olay kısmında oluş biçimi açıklanan sanığa atılı "kanunun suç saydığı fiili övmek ve bir suçun işlenişini alenen tahrik etmek" suçlarının sanığın işlediği öteki suçlar da gözönüne alındığında, amacı, Cumhuriyeti, ülkenin ve milletin bölünmezliğini, bütünlüğünü, bağımsızlığını, milli güvenliğini tehlikeye düşürmek, Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak

işlenmek suretiyle politik ve ideolojik amaçla, anarşik bir ortam oluşturmak olduğuna göre, bu suçun, Milli Güvenlik Konseyi 7 Sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına girdiği açıkça ortadadır. Anılan bent kapsamına giren suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağı 4 numaralı bentde öngörüldüğünden bu davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Fethi Özdural sonuca değişik gerekçe ile katılmış, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale ise bu görüşe katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre, Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine, Fethi Özdural'ın değişik gerekçesi ile, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 27.10.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

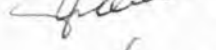
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

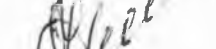
Üye

İsmail Oğuz

Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolunç

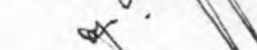
Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13.maddesi: "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böylece geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden :

"a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde , sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları..... sıkıyönetim ilanından en çok üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi , sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....." biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat her ne kadar M.G.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalarda gerçekler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe "sıkıyönetim ilanına sebep olan olaylara ilişkin suçlar" deyişini kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş, milli savunma komisyonu, Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle yanlış anlamlara sebebiyet verdiği için "umumi ve müşterek gaye " ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için bir yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve Plan Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak plan komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Milli Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilmesi için suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile "..... ortak ve genel gaye içerisinde irtibat" biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan" ibaresi ile Milli Güvenlik Konseyi tarafından kabul edildiğine göre aynı gerekçenin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin(a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânını gerektiren bir olay olacak bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı kanunun 12.maddesini ihlal eden suç,sıkıyönetim ilânından ençok üç ay önce işlenmiş olacaktır.(b)bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konmuş bir suçla,umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır.Buradaki "..... umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı " ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir.Madde yeniden tedvin edilirken,sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi,süre ile hudutlandırılması,buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında(b) bendindeki irtibatın,(a)bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması,bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması,aksi takdirde (a)bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inandırıcıdır.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 Nolu Kararına gelince:

Milli Güvenlik Konseyi,(1) nolu bildirisi ile,334 sayılı Anayasa'nın 124.maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek,bütün yurtda sıkıyönetim ilan ettiğine göre sıkıyönetim ilân nedenlerini genişlettiği,bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddütü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etmek amacıyla (7)nolu kararın yayınladığı,bu kararın 4.maddesinde : " 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla,Cumhuriyete,Milli Güvenlik Konseyinin varlığına,bildiri,emir ve kararlarına,vatan ve milletin bütünlüğüne,bölünmezliğine,bağımsızlığına,millî güvenliğine,temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik,işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır."kuralını vazettiği,kararda genel hakları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılmaları,bu suçları oluşturan olaylarında sıkıyönetim ilân nedeni olduğunun vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır .

Bu karardan dört gün sonra yine aynı iradece 19/9/1980 tarih ,2301 sayılı kanunla sıkıyönetim kanununda yapılan değişiklik 21/9/1980 tarihinde yürürlüğe girdiği bu değişiklikte mekûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği,bu usûl hükmün geçmişede (makabline uygulanacağı,7 nolu kararın (4).maddesinin ,sıkıyönetim kanunu ile birlikte düşünülerek uygulanması gerekeceği,binaenaleyh belirtilen sürenin -her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak - 7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı,ayrıca ,olayımızda sıkıyöne

tim kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklandığı biçimde ,sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçlada irtibatlı olma halini zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibariyle işbu nedenlerle sıkıyönetim ilanından üç ay önce ^{den daha} 19/4/1976 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu fiillere sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı görüşü ile çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

E. 980/395
K. 980/302

DEĞİŞİK GEREKÇE

2301 sayılı kararla değişik 1402 sayılı Sıkı Yönetim Kanununun 13.maddesinin (a) fıkrasında prensip olarak Sıkı Yönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları Sıkı Yönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olanların davalarına Sıkı Yönetim Askeri Mahkemelerinde bakılacağı bu sürenin dışında işlenmiş olanların davalarına ise adli mahkemelerde bakılacağı kabul edilmiştir.

Ancak istisna olarak maddesinin (b) fıkrasına göre Sıkı Yönetim mahkemelerinde görülmekte olan suçlarla müşterek ve genel gaye içerisinde bulunanların zaman ve mekan kaydı aranmaksızın Sıkı Yönetim Mahkemelerinde bakılacağı açıklanmıştır.

Yukarıda olay kısmında açıklanan Sıkı Yönetim ilanından 3 ay önce işlenmiş olsa bile Sıkı Yönetim Mahkemelerinde görülmekte olan davaların ortak ve genel amaç içerisi de bulunduğuna kanısında bulunduğundan dava Sıkı Yönetim Askeri Mahkemesinde görülmesi gerektiği aşındayın.

Fethi Özdemir

